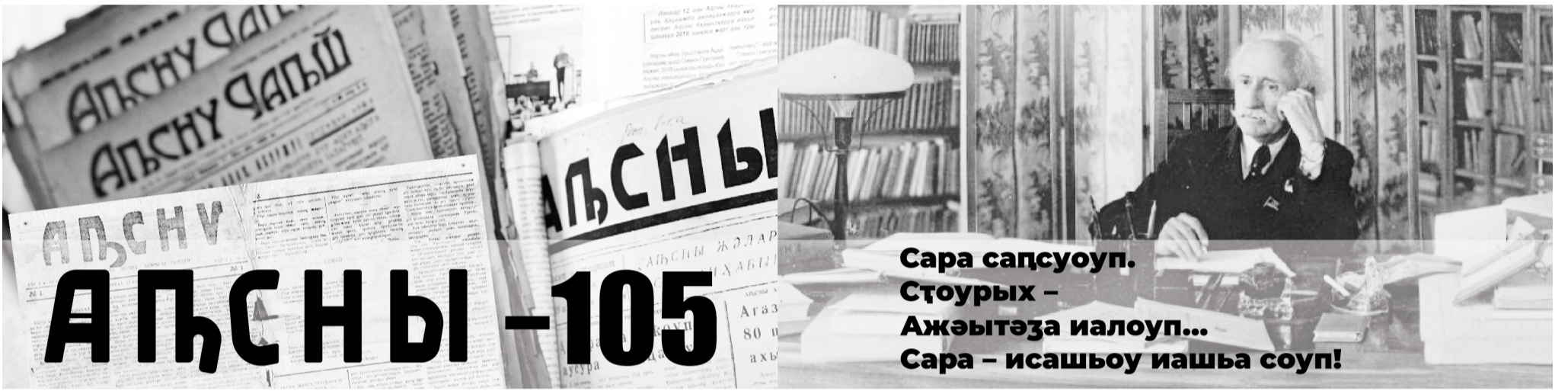

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә ҳәынтқарратә усхәартә «Апъснымедиа»

2024 ш. март 7 № 15-16 (21 522)

А П Ъ С Н Ы - 105

**Сара саңсуоуп.
Стоурых –
Ажәйтәза иалоуп...
Сара – исашьоу иашья соуп!**

Сергеи Багапъшь – 75 шықәса

Ииубилеи азгәатан

Стелла Сақания

■ Март 4 рзы Апъсны асбатәи Ахада Сергеи Уасил-ипъа Багапъшь дийжәтәи 75-шықәса атра иазкны Акәа ақалақь акны еиқәаан агәалашәаратә усмәагъатәкәа. Уи инамаданы, иара Цъгарда ақытан анышә дахьамадоу ашәт шытырәкәа шьтарцарц, минуткәтәи афымтрала дьргәаладыршәарц инеит: Апъсны Ахада Аслан Бжьаниа, Апъыза-министр Александр Анқәаб, Жәлар Реизара Аиҳабы Лаша Ашәба, Аахыт-Уапъстәыла Ахадас иказ Едуард Кокоиты, Апъсны икоу Урыстәыла ацхаражәхәаә Михаил Шургалин, Апъсны аиҳабыра ахатарнақкәа, адепутатцәа, аветеранцәа.

Иара убас ари амш аены Сергеи Багапъшь ихьз эху ашәтәи еиқәаан еиуеипъшым аамтәкәа рзы итыхыз ифотосахьақәа рцәырғақәтә. Урт асахьақәа ирныгъшуан иқәыпъшрей, итаәцәеи, ифызцәеи, данполитикха дызнысыз амфәкәеи. Иахәапъшырц уахь имфахытит атцарауаа, ақалақь ауаагъсыра, ашколхәычкәа ыртцәацәеи дарей.

Аиубилеи мфәгысуан С. Цанба ихьз эху апъсуа хәынтқарратә драматә театр акны.

Асбатәи аиҳагыла афое ак-

ны еиқәаан Сергеи Багапъшь изкыз ацәыргәкәтә, Аибашьратә фырхатцара ахәынтқарратә музейи афототыхы Владимир Папови рархивтә тыхымтәкәа рыла.

Анафс инасын агәалашәаратә хәылпъазы ахь. Уахь имфахытит: Апъсны Ахада Аслан Бжьаниа, Апъыза-министр Александр Анқәаб, Апъсны Жәлар Реизара Аиҳабы Лаша Ашәба, Аахыт-Уапъстәыла Ахадас иказ Едуард Кокоиты, Апъсны икоу Урыстәыла ацхаражәхәаә Михаил Шургалин, Апъсны аиҳабыра рхатарнақкәа, адепутатцәа, аинтелленция, ауаажәларратәи ахәынтарратәи аусуоуцәа.

Ахәылпъаз аартраан ахәапъшцәа идырбан Апъсны асбатәи Ахада Сергеи Багапъшь изкны итыхыз авидеонцәамтә. Уи цонатцы ажәеинраала дапъхон Адгәыр Гәынба.

Ахәылпъаз амфәагъа Алхас Манаргия иҳәеит, Сергеи Багапъшь имфа ахатцәреи агәеицәмкреи ишрымфаз, ипъсадгылы ижәлари рыматц аура ишазырхаз. Иазгәеит, Апъсны Аңынцәылылатәи еибашьра рапъхәтәи амшкәа инадыркны Апъсны ахыпъшымрей ахақитрей дшырзыкәафыз. Уи иаазыркәафны дазаатгылеит Сергеи Багапъшь инысымфә. Назаза ианхоит Апъсны атоурых афы Сергеи Уасил-ипъа игәалашәара.

Уи нахыс ифнагалан Апъсны ахәынтқарра абирак, иархәан ахәынтқарратә гимн.

Уи ашәтәхь асценәхь днапъхәан Апъсны Ахада Аслан Бжьаниа. «Хәтыр

зкәу ажәлар, иахьатәи хәикәшәара ахәынтқарратәи аполитикатәи усзуфы, Апъсны Ахәынтқарра асбатәи Ахада Сергеи Уасил-ипъа Багапъшь дийжәтәи 75-шықәса атра арыцхә иазкуп. Ари амш Сергеи Уасил-ипъа имшира азгәатара мацара иазкзам. Иахьа апъсуа цәи лаша хәтырла да-нахгәалахәршәо, итабуп хәа анаххәо амшкәа ируакуп...», – иҳәеит уи. Дазаатгылеит С. Багапъшь азгәгы диламфашьо аказшья бзиақәа змаз уафны дшыкәз. Ипъстазаара зегьы ижәлари ипъсадгылы рыматц аура ишазкыз. Игәалаиршәеит иара ихан атоурых афы хтыс дуны икаләз – Апъсны Ахәынтқарра ахыпъшымрей асуверинитети Жәларбжьаратәи азхатцара шаиоуз. Иазгәеит, Сергеи Уасил-ипъа игәалашәарафы дшанхо, зыжәлар рхәаа зхьааз, урт рыматц аурафы аапъсара ззымдыруз апъхьагылафны. Иреиґу Апъсадгылы анапхгафәа дьрузәкны.

Иара убас иапъхәан агәаларшәаратә хәылпъазы ахьзала иаашьтыз адныхәаларатә шәкәкәа.

Анафс ажәа иман Аахыт-Уапъстәыла Ахадас иказ Едуард Кокоиты. Уи иҳәеит, Сергеи Уасил-ипъа Багапъшь дышполитик дууз, иара ишибзоуроу Аахыт-Уапъстәылеи Апъсны реизааигәахара. Атоурых дагәылаланы дазаатгылеит 2008 шықәсәтәи ахтысқәа. Игәалаиршәеит Сергеи Багапъшь Урыстәыла ахәышәтәыртә данцыз атыхәтәантәи реиґыларәфы, минуткәак еицәажәарц иахьеикәшәаз, цәалашәарак имазшәа хпәака саат дшоуимыжәуаз.

Ахәылпъаз акны икәгылаз иреиуоуп иара убас Урыстәылатәи Афедерация Ахәынтдума адепутат Константин Затулин, Апъсны Ашәартадара ахеилак амазандыкәа Сергеи Шамба, Апъсны Жәлар Реизара Аиҳабыс иказ Нугзар Ашәба, журналист Екатерина Бебиа, Апъснытәи ахәынтқарратә университет аректор Алеко Гәарамия, Карачы – Черкьестәыла ахатарнак, ашәкәыфшы Олег Етлухов. Зегьы еицәакны ирхәон, Сергеи Уасил-ипъа Багапъшь дышуаф кыяз, дышпатриотыз, ижәлари ипъсадгылы рзы гәыкала дшыкәз. Ирацәан ажәа пхәкәа изыркуаз.

Атыхәтәан идырбан Сергеи Багапъшь ипъстазаара иазкыз авидеонцәамтә.

Жәлар рқыза

Ахьз-апша зтынхаз

■ 14 шықәса рапхьа, хәажәкырамза 4, 2010 шықәсазы, акыраамтә ихьуаз ачымазара гәгәа иахькыны ипстазаара далцит иналукааша ахәынтқарратәи аполитикатәи усзуф, хаамтәзтәи апсуа хәынтқарра ашәтаркысы, атоурыхдыршы-амрагыларатцәаә ду, атоурыхтә наукақәа рдоктор, Апсны Афырхатцәа, Апсны Ахәынтқарра Рапхьатәи Ахада Владислав Григори-ипа Арзынба.

Апсны рапхьатәи Ахада Ешыра ақытан анышә дахьамадоу ашәт шытырәкәа шьтарцарц, дьргәаладыршәарц уахь инеит: Апсны Ахада Аслан Бжьаниа, уи ихәтыпуаф Бадра Гәынба, Жәлар Реизара Аиҳабы Лаша Ашәба, Аахыт-Уапъстәыла ахадас иказ Едуард Кокоиты, Апсны икоу Урыстәыла ацхаражәхәаә Михаил Шургалин, Апсны аиҳабыра рхатарнақкәа.

Владислав Григори-ипа Арзынба дитлатцарамза 14, 1945 шықәса рзы Акәа араион Алада Ешыра ақытан. Арака уи ихигеит ихьычрей ишкол аамтәи. 1962 - 1966 шш. атцара итцон Акәатәи ахәынтқарратә арцафратә институт атоурыхтә факультет афы. Уи даналга ашәтәхь Асовет Еидгыла Анаукақәа Ракадемия иатәыз мрагыларатцәара Аинститут аспирантура дтәлеит. Кәфеиарала уи анхиркәша, ари аинститут афы 1969 шықәса инаркны 1988 шықәсанза аус иуит. Уи Азия Мац, ахәтакахьала ахаттаи ахеттаи ркультуреи ртоуры-

хи рытцәара инапы алакын. Владислав Арзынба 1985 шықәсазы адоктортә диссертация ихьчөит, 1987 шықәсазы Асовет Еидгыла Анаукақәа Ракадемия мрагыларатцәара Аинститут Ажәйтә Мрагылара акультуреи аидеологиеи рсектор анапхгафыс дқатцан. Владислав Арзынба 40 инареиҳаны анаукатә усумтәкәа дравторуп. 1988 шықәсазы Владислав Арзынба Д. Гәлия ихьз эху Апсауатцәаратә институт адиректорс дқарцоит. Иара убри ашықәсан далырхуеит Апсны Иреиҳазоу Асовет адепутатс, анафс 1989 шықәсазы - Асовет Еидгыла Иреиҳазоу Асовет адепутатс, арака уи автономтә еицәаракәа рзинтәи рхәынтқарратәи статус азы акомисеитцәа напхгара аитөит, иара убас Асовет Еидгыла Иреиҳазоу Ахелиак Президиум алахәылас дқалоит.

Владислав Арзынба аполитика даләлеит, Асовет Еидгыла атоурых афы зегьы рааста иуадафыз аамтәкәа раан. Пыхьатәи Асовет Еидгыла ажәларкәа рзинкәа ыртбаара ипстазаара ахыкәкы хаданы иқалоит. Владислав Арзынба Асовет Еидгыла ажәларкәа рзинкәа еиқараны рыфәиара азы азинтә шьада апцара афы илагала дууп, уи иагшыгарала, хәтәла иалахәарала Азакәанкәа реиқәыршәарей рыдылары алыршахөит, иара убас пыхьатәи автономтә республикақәа рхыпшымыра шьақәырғәгәоз Асоветтә Социалисттә Республикақәа Рөидгыла Аконституция ахь аитқаркәаеи аццәкәаеи алагалахөит. 1990 шықәсазы Владислав Арзынба Апсны

(Алгартә 2-тәи ад.)

